

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Sentralbord: 73 19 90 00

Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

Saksbehandler
Oddgeir Myklebust
Landbruk og bygdeutvikling

Innvalgtelefon
73 19 92 76

Vår dato
20.12.2011
Deres dato
« REF DATO »

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2007/9641-421.3
Deres ref.
« REF »

Adresseliste

E6 Skjerdingsstad - Håggåtunnelen, Melhus kommune

Fylkesmannen ønsker å ta opp vegprosjektet E6 Skjerdingsstad – Håggåtunnelen i Melhus kommune med berørte fagdepartementer.

Vi er godt involvert i den ordinære planprosessen, men finner det likevel nødvendig med en slik henvendelse. Grunnen til det er at prosjektet etter Fylkesmannens vurdering er utfordrende mht nasjonal politikk, og da spesielt nasjonal jordvernpolitikk. Det skyldes delvis metodiske utfordringer i konsekvensutredningsmetodikken. Det er disse vi først og fremst ønsker å ta opp.

Planprosess og anbefaling

Planprosessen er godt i gang:

- Statens vegvesen har gjennomført en konsekvensutredning og har kommet med sin foreløpige anbefaling.
- Statlige og regionale etater har orientert Melhus kommune om sine foreløpige vurderinger.
- Melhus kommune skal nå ta stilling til hvilke trasealternativer som skal ut på høring.

Konsekvensutredningen viser at vegprosjektet berører en rekke interesser av nasjonal verdi. Det vil gi irreversible inngrep i store områder med verdifull dyrka mark, i Gaula som varig verna vassdrag og i naturområder med dokumenterte, nasjonale miljøverdier.

I den foreløpige anbefalingen fra Statens vegvesen står følgende:

”Statens vegvesen vil etter en samlet vurdering anbefale et alternativ som tar mye dyrket mark”.

Det innebærer:

- Statens vegvesen anbefaler Alt1+P+I+alt2 (S4). Det fører til et arealbeslag på 790 daa. dyrka mark av matkornkvalitet.
- S4 er det nest verste av alle de utredete alternativene mht jordvern, bare slått av S5 som forbruker 870 daa..

	Embetsledelse og administrasjonsstab	Kommunal- og beredskapsavdeling	Oppvekst- og utdanningsavdeling	Sosial- og helseavdeling	Landbruk og bygdeutvikling	Miljøvern-avdeling
Telefon	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00
Telefaks	73 19 91 01	73 19 91 01	73 19 93 51	73 19 93 01	73 19 91 01	73 19 91 01
E-post:	postmottak@fmst.no	Internett: www.fylkesmannen.no/st		Organisasjonsnummer: 974764350		

- Konsekvensutredningen viser at det finnes alternativer som beslaglegger vesentlig mindre dyrka mark. Alternativ 3B beslaglegger kun 150 daa. dyrka mark.
- Erfaringsmessig vet vi at tallene for arealbeslag nok er minimumstall og at de endelige tallene kan bli mye høyere. Blant annet er det vanskelig å forutse alle indirekte konsekvenser av store vegprosjekter. Det er derfor sannsynlig at det reelle tallet for S4 kan bli så mye som 1.000 daa..
- I tillegg til å anbefale et alternativ som tar mye dyrket mark, varsler Statens vegvesen ut fra samfunnsøkonomisk nytte innsigelse mot alternativer med lange/mange tunneler som kan redusere forbruket av dyrket mark.
- Konsekvensutredningen viser at det er betydelige kostnadsforskjeller mellom de ulike alternativene.

Vi kommer tilbake til begrepet samfunnsøkonomisk nytte.

Utfordrer nasjonal politikk

Fylkesmannen mener at anbefalingen fra Statens vegvesen er utfordrende mht. regjeringens klare signaler om et strengt jordvern.

I Nasjonal transportplan (NTP 2010-2019) understreker regjeringen at det skal føres en streng jordvernpolitikk. Det kreves at det skal følges en svært restriktiv linje i omdisponeringen av dyrket jord i transportpolitikken. I NTP, og i de nye vegnormalene fra 2008, går det fram at det bør vurderes en lavere utbyggingsstandard der det er store konflikter med biologisk mangfold, jordvern, kulturminner eller andre verneformål.

Hvis anbefalingen fra Statens vegvesen tas til følge, vil det føre til omdisponering av store arealer med verdifull dyrka mark av nasjonal verdi i Melhus kommune.

Metodiske utfordringer

Fylkesmannen finner grunn til å kommentere metodikken som Statens vegvesen bruker for å utrede samfunnsøkonomisk nytte i vegprosjekter. Det er en generell kommentar til en metodikk som brukes nasjonalt og går ikke på dette vegprosjektet spesielt. Fylkesmannen mener imidlertid at prosjektet E6 Skjerdingsstad – Håggåtunnelen er en god illustrasjon på metodiske utfordringer knyttet til politiske føringer og mål det kan være vanskelig å gi en verdi i økonomisk forstand.

Etter Fylkesmannens vurdering tar ikke metodikken høyde for nytten av dyrka mark og matproduksjon på de berørte arealene. Den sterke statlige presiseringen av jordvernpolitikken må etter Fylkesmannens oppfatning tilsi at dyrka jord tas med i beregningene som en positiv samfunnsøkonomisk nytte. Problemet er at det ikke finnes definerte måter å uttrykke den på.

Statens vegvesens anbefalte alternativ (S4) er et av få som kommer ut med positiv netto nytte. Samtidig er alternativet, som allerede påpekt, det nest verste av alle mht jordvern.

Fylkesmannen mener det er en metodisk svakhet når omdisponering av kanskje 1000 daa. matkornareal, ikke påvirker netto nytte.

Metodikken som brukes går fram av Statens vegvesens håndbok 140 - konsekvensanalyser. Her skilles det mellom prissatte konsekvenser og ikke-prissatte konsekvenser. Forbruk av dyrka mark er en ikke-prissatt konsekvens.

Det er dette Fylkesmannen mener er kjernen av problemet, for ved beregningene av "netto nytte" legges kun de prissatte konsekvensene til grunn. Den eneste prisen som settes på dyrka mark er kostnaden det offentlige har ved grunnervervet, altså en utgift. Den positive samfunnsnyttens som jordvernpolitikken må bygge på er derimot ikke tallfestet. Når det gjelder grunnervervet, vil Fylkesmannen påpeke at den generelle prisen for dyrka mark til bl.a. samferdselstiltak settes lavt, noe som igjen påvirker netto nytten i slike prosjekt.

Fylkesmannen mener jordvernpolitikken må forutsette at den positive samfunnsnyttens av matproduksjon bør med som en prissatt konsekvens og dermed kunne påvirke beregningene av netto nytte. Etter vår vurdering vil nedbygging av 1000 daa matproduserende areal ha en stor negativ samfunnsnytte.

Jordbruksarealer av en slik kvalitet kan produsere mat for befolkningen i år etter år:

- 1 daa. vanlig god matkornjord gir 4-600 kg hvete som er nok brødkorn til 7 pers/år.
- 1000 daa. gir da nok brødkorn til 7000 pers/år, forutsatt at forholdene er noenlunde som i dag.

Fylkesmannen tar forbehold om at dette er gjennomsnittstall. Den samfunnsmessige betydningen av denne matproduksjonen er uansett stor. Fylkesmannen mener det må være mulig å tallfeste denne som en prissatt konsekvens.

Fylkesmannen er klar over at de prissatte konsekvensene (netto nytte) skal holdes opp mot de ikke-prissatte konsekvensene, som forbruk av dyrka mark, i den totale samfunnsøkonomiske vurderingen. Dette prosjektet viser imidlertid at netto nytte veier meget tungt i anbefalingene fra Statens vegvesen. Etter vår vurdering påvirker den ikke-prissatte konsekvensen med forbruk av 1.000 daa matkornareal i liten grad anbefalingen fra Statens vegvesen.

Etter kontakt med Statens vegvesen forstår Fylkesmannen at håndbok 140 om konsekvensanalyser er planlagt revidert i 2012. Da bør den samfunnsmessige nytten av dyrka mark/matproduksjon vurderes tatt inn som en prissatt konsekvens. Her er det fag- og forskningsmiljøer med landbruksøkonomisk kompetanse som kan bidra.

Oppsummering

Fylkesmannen er kritisk til den foreløpige anbefalingen fra Statens vegvesen mht trasealternativ for E6 Skjerdingstad – Håggåtunnellen i Melhus kommune.

Fylkesmannen mener anbefalingen utfordrer nasjonal politikk. Statens vegvesen anbefaler et av de mest konfliktfylte alternativene mht jordvern. Regjeringen krever derimot at det skal føres en svært restriktiv linje i omdisponeringen av dyrket jord i transportpolitikken.

Fylkesmannen mener det blant annet er metodiske utfordringer i de samfunnsøkonomiske vurderingene som bidrar til en slik anbefaling. Fylkesmannen mener at den positive samfunnsnyttens av matproduksjon bør vurderes tatt med som en prissatt konsekvens og dermed påvirke beregningene av netto nytte. Dette bør være sentralt når metodikken eventuelt skal revideres i 2012.

Med hilsen

Jørn Aksel Krog
fylkesmann

Tore Bjørkli
landbruksdirektør

Mottakere:

Samferdselsdepartementet	Postboks 8010 Dep 0030 OSLO
Miljøverndepartementet	Postboks 8013 Dep 0030 OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep 0030 OSLO

Kopi:

Statens vegvesen Region midt	Fylkeshuset 6404 MOLDE
Statens landbruksforvaltning	Postboks 8140 Dep OSLO
Melhus kommune	Rådhusveien 2, 7224 Melhus